

Liderowanie

Scenariusz warsztatów behawioralnych
Agnieszka Winnik-Pomichter
Tomasz Kołodziejczyk

Ilustracja: rawpixel.com / Freepik

Szkoła dla innowatora

CEO

CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

Wstęp

Przedstawiamy Wam scenariusze warsztatów dla uczniów klas VII. Warsztaty dotyczą kompetencji behawioralnych i powstały w ramach programu *Szkoła dla innowatora*.

Punktem wyjścia do warsztatów był zestaw kompetencji behawioralnych, które zostały opisane w raporcie *Szkoła dla innowatora. Kształtowanie kompetencji proinnowacyjnych* przez zespół profesora Jana Fazlagicia.

Na podstawie dziesięciu zaproponowanych w raporcie kompetencji behawioralnych opracowaliśmy osiem tematów warsztatów, które mogą być przeprowadzone z całymi klasami lub w mniejszych grupach:

1. odwaga i podejmowanie ryzyka;
2. wizualizacja problemu i rozwijanie wyobraźni poprzez przydatne metafory;
3. podejmowanie decyzji;
4. liderowanie;
5. opóźniona lub odroczone gratyfikacja i wytrwałość;
6. zarządzanie zmianą i improwizacja;
7. rozwijanie zainteresowań i orientacji na przyszłość;
8. współpraca.

Każdy warsztat został zaplanowany na 90 minut. Jeżeli nie macie organizacyjnych możliwości przeprowadzenia tak długich zajęć, proponujemy uważne przeczytanie scenariuszy i wybranie tych propozycji, które będą Waszym zdaniem najlepsze dla uczennic i uczniów, a jednocześnie najbliższe Wam.

Scenariusze mają być inspiracją dla prowadzących. Jeżeli chcecie, zmieniajcie je, łączcie, dzielcie, wykorzystujcie w taki sposób, by były jak najbardziej wartościowe dla uczniów i uczennic, z którymi pracujecie. Wierzymy, że podejmiecie najlepsze możliwe decyzje w danym momencie.

Warsztaty mogą być prowadzone przez wychowawców, ale także przez innych nauczycieli lub osoby spoza grona pedagogicznego. Widzimy natomiast dużą wartość w prowadzeniu, lub co najmniej uczestniczeniu, wychowawców klas w zajęciach, ponieważ może to pomóc zbudować lepsze relacje z uczniami.

Scenariusze te mogą być również wykorzystane do przeprowadzenia cyklu zajęć w jednej klasie w czasie roku szkolnego – będą wtedy służyć jako swoisty program kompetencyjno-wychowawczy dla klasy.

Uwaga redakcyjna: za każdym razem, kiedy piszemy *uczennice* albo *uczniowie*, *nauczyciele* albo *nauczycielki*, *prowadzące* albo *prowadzący* itp., mamy na myśli wszystkie płcie, które pojawiają się w tej społeczności, używamy natomiast jednej formy dla łatwości czytania.

Życzymy Wam radości i ciekawych doświadczeń podczas prowadzenia spotkań według tych scenariuszy!

Agnieszka Winnik-Pomichter
Tomasz Kołodziejczyk

Cel

Zwiększenie wśród uczniów świadomości własnych umiejętności liderkich.

Kryteria sukcesu

Uczestnicy:

- wymienia pięć kompetencji dobrego lidera;
- określą, które z tych cech posiadają, a nad którymi chcą jeszcze pracować.

Materiały

- arkusz *Kto to jest lider*
- arkusz *Jak działa dobry lider*
- arkusze *Doświadczenie liderstwa* i *Obraz Sophie Taeuber-Arp*
- kartki i flamastry

Przebieg zajęć

1. Kto to jest lider?

Połącz uczennice w 4-osobowe grupy, w których będą pracowały nad arkuszem *Kto to jest lider*, zawierającym listę osób:

- dyrektor szkoły;
- burmistrz miasta;
- kierowniczka sklepu;
- rodzice wychowujący czwórkę dzieci;
- przewodniczący samorządu klasowego;
- szkolny organizator akcji „Zbieramy makulaturę na schronisko dla psów”;
- Prezydent USA.

Pracując w grupach, uczennice odpowiadają na pytania:

- Które z wymienionych osób są liderami?
 - Skąd wiemy, że ktoś jest liderem, a ktoś nim nie jest?
 - Kto to jest lider?
 - Jakie cechy różnią ludzi, którzy są liderami, od tych, którzy nimi nie są?
- Po zakończeniu pracy przedstawiciele grup czytają swoje odpowiedzi.

Podsumuj ćwiczenie, prosząc kilka osób o odpowiedź na pytania:

- Kto to jest lider?
- Co odróżnia liderów od osób, które nie są liderami?

[Uwaga dla osoby prowadzącej: W czasie tych zajęć mówimy o liderze nie tylko w kontekście zarządzania grupą, ale także jako o osobie, która kieruje ludźmi poprzez budowanie więzi z nimi].

2. Jak działa dobry lider?

Dobierz losowo uczennice w grupy 2–3-osobowe. Każda z nich omawia jedną z opisanych sytuacji:

I

Ania, Marysia i Jola są koleżankami z tej samej, VII klasy. Od kilku lat przyjaźnią się ze sobą, latem wspólnie jeżdżą na obozy, czasami sypiają u siebie. Któregoś dnia Marysia przeczytała artykuł o złej sytuacji w schronisku dla psów znajdującym się 5 kilometrów od ich szkoły. Ponieważ bardzo lubiła zwierzęta, przejęła się opisem zaniedbanych i źle żywionych psów oraz tym, że tak mało jest osób, które chcą im pomóc. Opowiedziała o artykule przyjaciółkom. One także się nim przejęły, a Jola zaproponowała, żeby coś z tym zrobić. Namówiła dziewczyny na przeprowadzenie w szkole zbiórki pieniędzy na rzecz schroniska oraz zorganizowanie grupy uczniów, którzy będą wolontariuszami w schronisku. Namówiła też Anię, żeby porozmawiała o problemie ze swoją mamą, która jest radną gminy.

Pytania do grupy:

- Która z dziewcząt jest Waszym zdaniem liderką tej grupy?
- Wyobraźmy sobie rozwój tej sytuacji przez trzy miesiące. Po czym poznamy, że była ona skuteczną liderką?
- Co Waszym zdaniem powinna zrobić ta osoba, żebyśmy mogli powiedzieć o niej, że jest dobrą liderką?

II

Chłopcy grali w piłkę nożną, kiedy Jasek niechcący uderzył kolaniem w kolano Kuby. Kuba zawył z bólu, a jego noga zaczęła natychmiast puchnąć. Wszyscy przerwali grę i podeszli do Kuby. Wtedy Felek powiedział, że trzeba zaprowadzić Kubę do domu, jednak Kuba wrzasnął, że nie da rady. Felek zadzwonił do ojca Kuby i powiedział mu o sytuacji. Kiedy ojciec zawiózł Kubę do lekarza, okazało się, że chłopak ma poważny uraz i musi nosić gips przez 3 tygodnie. Jaśkowi było bardzo głupio, że zrobił krzywdę koledze. Kiedy Felek to zauważył, pogadał z Jaśkiem i umówili się, że będą razem chodzić po lekcjach do Kuby, mówić mu, co było zadane, i spędzać z nim trochę czasu w jego domu. Po kilku dniach chodzili do Kuby już w piątkę.

- Który z chłopców jest Waszym zdaniem liderem tej grupy?
- Wyobraźmy sobie rozwój tej sytuacji przez trzy tygodnie. Po czym poznamy, że ta osoba była skutecznym liderem?
- Co Waszym zdaniem powinna zrobić ta osoba, żebyśmy mogli powiedzieć o niej, że jest dobrym liderem?

Omów efekty pracy w grupach na forum klasy – poproś przedstawicieli grup o odpowiedź na pytania:

- Po jakich działaniach poznaliście, że ta osoba jest liderem?
- Jakie cechy ma osoba, którą możemy nazwać dobrym liderem?

3. Doświadczenie liderstwa

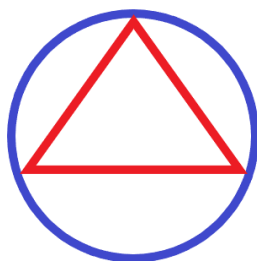
Uczennice pracują w trzyosobowych zespołach. Każda z nich będzie kolejno pełniła funkcję liderki, przekazując pozostałym wytyczne dotyczące zrobienia czegoś i dając im informacje zwrotne. Po ustaleniu kolejności rozdaj pierwszym osobom arkusze *Doświadczenie liderstwa – instrukcja dla osoby I*, a po wykonaniu zadania – przekazaj kolejne instrukcje kolejnym uczniom.

Działania odbywają się w małych zespołach, nie są kontrolowane (choć osoba prowadząca, oczywiście, monitoruje działania) ani prezentowane na forum klasy.

Na koniec uczestnicy sami diagnozują swoje kompetencje liderkie.

Osoba I

Twoim zadaniem jest doprowadzić do tego, żeby pozostałe dwie osoby narysowały w ciągu dwóch minut dziesięć trójkątów wpisanych w okręgi, takich jak ten poniżej:

Jedna z osób powinna rysować tylko koła, a druga tylko trójkąty. Okrąg i trójkąt w niego wpisany powinny być różnych kolorów, przy czym 5 trójkątów powinno być takiego samego koloru jak 5 kół. Macie do dyspozycji dwa kolory.

Po wykonaniu zadania udziel osobom z grupy takiej informacji zwrotnej na temat ich pracy, żeby następnym razem jeszcze chętniej ze sobą współpracowały.

Osoba II

Twoim zadaniem jest nauczenie w ciągu czterech minut dwóch osób z Twojego zespołu następującej sekwencji słów:

WIZJA – MARCHEWKA – ZDECYDOWANIE – KOMPOT – DECYZJA – JABŁKO – WSPÓŁPRACA – KALORYFER

Osoby z dwójki powinny wypowiedzieć te wyrazy po kolei i w taki sposób, że pierwsza osoba mówi wyrazy numer 1, 2, 4 i 7, a druga – 3, 5, 6 i 8.

Nie możesz pokazywać im kartki, na której masz zapisane te wyrazy.

Na koniec udziel osobom z grupy takiej informacji zwrotnej na temat ich pracy, żeby następnym razem jeszcze chętniej ze sobą współpracowały.

Osoba III

Twoim zadaniem jest doprowadzić do tego, żeby jedna osoba z dwójki odwzorowała co najmniej trzy elementy z obrazu Sophie Taeuber-Arp:

Jedna z osób dostaje fotografię obrazu (nie pokazuje jej koledze), druga – czystą kartkę i flamastry. Zadaniem pierwszej osoby jest opowiedzieć, co widzi na obrazie, w taki sposób, żeby druga osoba wiernie odwzorowała co najmniej trzy elementy. Macie siedem minut na wykonanie tego zadania.

Jako lider możesz na początku ustalić zasady współpracy między dwiema osobami, a następnie zrobić dwie przerwy, żeby przekazać kolegom uwagi na temat tego, jak ze sobą współpracują i co mogą zrobić inaczej.

Na koniec udziel osobom z grupy takiej informacji zwrotnej na temat ich pracy, żeby następnym razem jeszcze chętniej ze sobą współpracowały.

Kiedy wszystkie trójki wykonają zadania, rozdaj każdej uczennicy arkusz *Cechy lidarskie* z pięciostopniową skalą oceny. Poproś, aby najpierw członkinie zespołu oceniły siebie nawzajem, a na koniec, aby każda osoba oceniła samą siebie.

Cechy lidarskie:

- Dobrze przekazuje wizję tego, co trzeba zrobić.
- Motywuje do zaangażowanego działania.
- Wzmacnia współpracę pomiędzy członkami i członkiniami zespołu.
- Jest cierpliwa/cierpliwy i spokojna/spokojny.
- Bierze odpowiedzialność za wykonanie działania.

Podsumuj to ćwiczenie – porozmawiajcie na forum klasy o odczuciach uczennic. Zapytaj, czego dowiedziały się o sobie i byciu liderkami w czasie tego ćwiczenia.

4. Podsumowanie

Rundka na forum klasy – uczniowie dokończają zdania:

- *Moja najbardziej rozwinięta cecha leaderska to...*
- *Cecha leaderska, nad która najbardziej chcę pracować to...*

Kto to jest lider

Arkusze dla uczniów i uczennic

dyrektor szkoły
kierowniczka sklepu
burmistrz miasta
szkolny organizator akcji „Zbieramy makulaturę na schronisko dla psów”
rodzice wychowujący czwórkę dzieci
przewodniczący samorządu klasowego
Prezydent USA

Odpowiedzcie na pytania:

- Które z wymienionych osób są Waszym zdaniem liderami?
- Skąd wiemy, że ktoś jest liderem, a ktoś nim nie jest?
- Kto to jest lider?
- Jakie cechy różnią ludzi, którzy są liderami, od tych, którzy nimi nie są?

Jak działa dobry lider

Arkusze dla uczniów i uczennic

I

Ania, Marysia i Jola są koleżankami z tej samej, VII klasy. Od kilku lat przyjaźnią się ze sobą, latem wspólnie jeżdżą na obozy, czasami sypiają u siebie. Któregoś dnia Marysia przeczytała artykuł o złej sytuacji w schronisku dla psów znajdującym się 5 kilometrów od ich szkoły. Ponieważ bardzo lubiła zwierzęta, przejęła się opisem zaniedbanych i źle żywionych psów oraz tym, że tak mało jest osób, które chcą im pomóc. Opowiedziała o artykule przyjaciółkom. One także się nim przejęły, a Jola zaproponowała, żeby coś z tym zrobić. Namówiła dziewczyny na przeprowadzenie w szkole zbiórki pieniędzy na rzecz schroniska oraz zorganizowanie grupy uczniów, którzy będą wolontariuszami w schronisku. Namówiła też Anię, żeby porozmawiała o problemie ze swoją mamą, która jest radną gminy.

Pytania do grupy:

- Która z dziewcząt jest Waszym zdaniem liderką tej grupy?
- Wyobraźmy sobie rozwój tej sytuacji przez trzy miesiące. Po czym poznamy, że była ona skuteczną liderką?
- Co Waszym zdaniem powinna zrobić ta osoba, żebyśmy mogli powiedzieć o niej, że jest dobrą liderką?

II

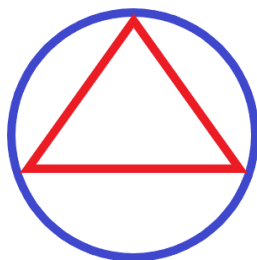
Chłopcy grali w piłkę nożną, kiedy Jasiak niechcący uderzył kolanem w kolano Kuby. Kuba zawył z bólu, a jego noga zaczęła natychmiast puchnąć. Wszyscy przerwali grę i podeszli do Kuby. Wtedy Felek powiedział, że trzeba zaprowadzić Kubę do domu, jednak Kuba wrzasnął, że nie da rady. Felek zadzwonił do ojca Kuby i powiedział mu o sytuacji. Kiedy ojciec zawiózł Kubę do lekarza, okazało się, że chłopak ma poważny uraz i musi nosić gips przez 3 tygodnie. Jaśkowi było bardzo głupio, że zrobił krzywdę koledze. Kiedy Felek to zauważył, pogadał z Jaśkiem i umówili się, że będą razem chodzić po lekcjach do Kuby, mówić mu, co było zadane, i spędzać z nim trochę czasu w jego domu. Po kilku dniach chodzili do Kuby już w piątkę.

- Który z chłopców jest Waszym zdaniem liderem tej grupy?
- Wyobraźmy sobie rozwój tej sytuacji przez trzy tygodnie. Po czym poznamy, że ta osoba była skutecznym liderem?
- Co Waszym zdaniem powinna zrobić ta osoba, żebyśmy mogli powiedzieć o niej, że jest dobrym liderem?

Doświadczenie liderstwa – instrukcja dla osoby I

Arkusz dla uczniów i uczennic

Twoim zadaniem jest doprowadzić do tego, żeby pozostałe dwie osoby narysowały w ciągu dwóch minut dziesięć trójkątów wpisanych w okręgi, takich jak ten poniżej:

Jedna z osób powinna rysować tylko koła, a druga tylko trójkąty. Okrąg i trójkąt w niego wpisany powinny być różnych kolorów, przy czym 5 trójkątów powinno być takiego samego koloru jak 5 kół. Macie do dyspozycji dwa kolory.

Po wykonaniu zadania udziel osobom z grupy takiej informacji zwrotnej na temat ich pracy, żeby następnym razem jeszcze chętniej ze sobą współpracowały.

Doświadczenie liderstwa – instrukcja dla osoby II

Arkusz dla uczniów i uczennic

Twoim zadaniem jest nauczenie w ciągu czterech minut dwóch osób z Twojego zespołu następującej sekwencji słów:

WIZJA – MARCHEWKA – ZDECYDOWANIE – KOMPOT – DECYZJA – JABŁKO – WSPÓŁPRACA – KALORYFER

Osoby z dwójki powinny wypowiedzieć te wyrazy po kolei i w taki sposób, że pierwsza osoba mówi wyrazy numer 1, 2, 4 i 7, a druga – 3, 5, 6 i 8.

Nie możesz pokazywać im kartki, na której masz zapisane te wyrazy.

Na koniec udziel osobom z grupy takiej informacji zwrotnej na temat ich pracy, żeby następnym razem jeszcze chętniej ze sobą współpracowały.

Doświadczenie liderstwa – instrukcja dla osoby III

Arkusz dla uczniów i uczennic

Twoim zadaniem jest doprowadzić do tego, żeby jedna osoba z dwójki odwzorowała co najmniej trzy elementy z obrazu Sophie Taeuber-Arp:

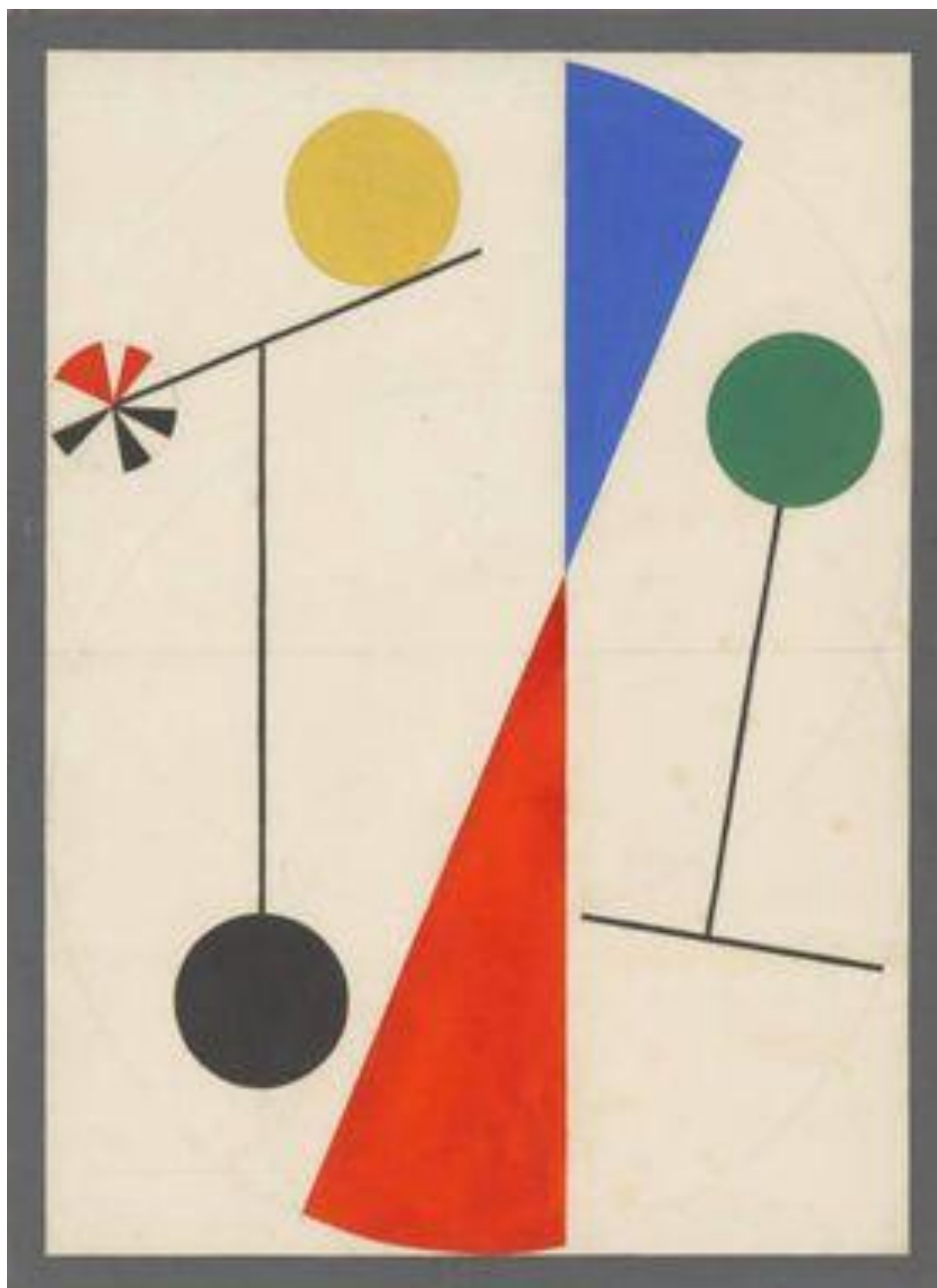

Jedna z osób dostaje fotografię obrazu (nie pokazuje jej koledze), druga – czystą kartkę i flamastry. Zadaniem pierwszej osoby jest opowiedzieć, co widzi na obrazie, w taki sposób, żeby druga osoba wiernie odwzorowała co najmniej trzy elementy. Macie siedem minut na wykonanie tego zadania.

Jako lider możesz na początku ustalić zasady współpracy między dwiema osobami, a następnie zrobić dwie przerwy, żeby przekazać kolegom uwagi na temat tego, jak ze sobą współpracują i co mogą zrobić inaczej.

Na koniec udziel osobom z grupy takiej informacji zwrotnej na temat ich pracy, żeby następnym razem jeszcze chętniej ze sobą współpracowały.

Obraz Sophie Taeuber-Arp
Arkusz dla uczniów i uczennic

Cechy liderskie

Arkusz dla uczniów i uczennic

Poproś osoby z zespołu o określenie poziomu Twoich cech liderskich, które pokazałeś w ćwiczeniu, a następnie oceń się sam/sama.

Osoba pierwsza:

Dobrze przekazuje wizję tego, co trzeba zrobić.

1 2 3 4 5

Motywuje do zaangażowanego działania.

1 2 3 4 5

Wzmacnia współpracę pomiędzy członkami i członkiniami zespołu.

1 2 3 4 5

Jest cierpliwa/cierpliwy i spokojna/spokojny.

1 2 3 4 5

Bierze odpowiedzialność za wykonanie działania.

1 2 3 4 5

Osoba druga:

Dobrze przekazuje wizję tego, co trzeba zrobić.

1 2 3 4 5

Motywuje do zaangażowanego działania.

1 2 3 4 5

Wzmacnia współpracę pomiędzy członkami i członkiniami zespołu.

1 2 3 4 5

Jest cierpliwa/cierpliwy i spokojna/spokojny.

1 2 3 4 5

Bierze odpowiedzialność za wykonanie działania.

1 2 3 4 5

Twoja samoocena:

Dobrze przekazuję wizję tego, co trzeba zrobić.

1 2 3 4 5

Motywuję do zaangażowanego działania.

1 2 3 4 5

Wzmacniam współpracę pomiędzy członkami i członkiniami zespołu.

1 2 3 4 5

Jestem cierpliwa/cierpliwy i spokojna/spokojny.

1 2 3 4 5

Biorę odpowiedzialność za wykonanie działania.

1 2 3 4 5

PROJEKT REALIZOWANY JEST PRZEZ:

PARTNERAMI PROJEKTU SĄ:

PROJEKT WSPIERAJĄ:

Projekt Szkoła dla innowatora współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020, Priorytet 2: Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I, Działanie 2.4: „Współpraca w ramach krajowego systemu innowacji” PO IR, Poddziałanie 2.4.1. inno_LAB-Centrum analiz i pilotaży nowych instrumentów.